1938 ий 9 июль № 60 (443) Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетар-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Шагал составан комсомольский организацийым пеҥгыдемдаш

Тачысе номер газетеш комсомольский организацийын шагал составан комсомольский организаций-шамыч дене пашам ыштымышт верген ВЛКСМ ЦК ын ончыктымашыжым печетлена.

ВЛКСМ ЦК ончыктымо гай факт - шамыч мемнан Марий республикысе комсомольский организацийыштат уледат.

Шагал составан комсомольский организаций-шамыч дене пашам поснак ыштен шогыман, манын ВЛКСМ ЦК ик кана веле огыл ВЛКСМ райком-шамычлан ончыктен ыле.

Туге гынат, посна ВЛКСМ райком-шамыч: Кырык-Марий, Звенига, Роҥго, Юрино, М.-Турек шагал комсомолецан комсомольский организаций-шамыч дене пашам пеш начарын ыштен шогат. Санденак та'е кече йотке нине райкомлаште шагал комсомолецан ик комсомольский организацийымат пеҥгыдемден огытыл.

Морко ден Йошкар-Ола райкомол да нунын секретарьышт Петров (ончысо секретарьже), Желонкин шагал составан комсомольский организаций - шамычлан полышым нигунарат пуэн шоген огытыл. Садланак вет 15 комсомольский организаций шагал составан улмо дене йöршеш шаланымашке шуынат.

Роҥго ВЛКСМ райком II-шо кварталыште „Красный Ключ" ден „Мари Кундыш" колхоз пеленсе комсомольский организацийым шалатен. Ончычын тиде организацийыште 5-6 комсомолец ыле гын, кызыт тушакын коктын гына кодыныт. Тиде факт ВЛКСМ райком секретарь Сорокинын шагал составан комсомольский организацийым аклыдымашыжым ончыкта.

ВЛКСМ У-Тор'ял райкомышто гын, 4-5 комсомолецан комсомольский организацийым пеҥгыдемдымылан шотлат. Тиде районышто колхоз пелен ВЛКСМ комитет составан комсомольский организаций иктат уке.

Несоюзный молодежь дене комсомольский организаций-шамычын пашам начарын ыштен шогымышт дене II - шо кварталыште комсомол радамыш ВЛКСМ райком-шамыч: У-Тор'ял 92 еҥым, Оршанке 77 еҥым гына пуртеныт. Тиде ВЛКСМ райком секретарь Чегаев ден Иванов йолташмытын канцелярский метод дене, молодежь деч кÿрылдын пашам ыштен шогымыштым ончыкта.

ВЛКСМ райком пашаеҥ-шамыч шагал составан комсомольский организацийыш полыш пуаш лекмышт уке, нуно кугырак организацийыш гына миен коштыт.

ВЛКСМ обком кресаньык молодежь отдел вуйлатыше Пинаев йолташ шкенжын пашаштыже колхозный первичный комсомольский организаций - шамычым кÿлеш семын вуйлаташ пижын огыл.

Революционный бдительностьым кÿш нöлталын, критик ден самокритикым шарен, пашаште улшо ситыдымашым тÿжвак луктын, калык тушман-шамыч кашакын кодшо вожыштым йöршын куклен пытарыман да вредительствын последствийжым пытараш паша дене пижман.

ВЛКСМ райком-шамычлан шагал составан комсомольский организаций-шамыч деке шкеныштын отношеньыштым вашталтыман. Кызыт кажне изи составан комсомольский организацийым пеҥгыдемдаш, — чыла комсомольский организацийын тÿҥ задаче лийын шога.

Несоюзный молодежь коклаште пашам чарныде ыштен шогаш, нунын коклагыч ончыл молодежым комсомол радамыш шупшын, шагал составан комсомольский организацийым ВЛКСМ комитетан организацийыш шумешке кушташ тыршыман.

Комсомольский организаций почылто

Несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный пашам сайын ыштыме дене май тылзыште „Увий" колхоз пелен (Марий-Турек район) 6 еҥ дене первичный комсомольский организацийым почмо. Тиде организаций пелен Осоавиахим, БСВ да физкультурный кружокым организоватлыме, кружок дене несоюзный молодежымат авалтыме. Но угыч почмо комсомольский организацийлан ВЛКСМ Марий-Турек райком пеш шагал полша. Организаций почмо деч вара ВЛКСМ райком пашаеҥ-шамыч иктат толын огытыл. Теве бюро член Павлов йолташ деч полышым йодмылан: „Вот теве новость", — веле манын вашмутым пуа.

ВЛКСМ Марий - Турек райком „У вий" колхоз пеленсе комсомольский организацийлан конкретный полышым пуашыже кÿлеш.

Г. Ягодов.

Йошкар-Ола детский технический станцийын фотолюбительже-шамыч фотографироватлаш каят. Фото Зайцевын.

Марийский партийный организацийын XVII конференцийже почылто

7 июльышто 6 час кастене Марийский АССР Верховный Советын заседание залешыже XVII-ше Марийский областной партийный конференций почылто. Конференцийыш 186 делегат толын: решающий голос дене 152 еҥ, совещательный дене 34 еҥ. Конференцийым выступительный мутым каласен ВКП(б) Маробкомын первой секретарь обязанностьым шуктен шогышо В. М. Архипов почо.

Кужу жап сово кырымаш дене почетный президиумыш **Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андреев, Микоян, Ежов, Жданов, Чубарь, Хрущев, Димитров, Тельман да Хозе-Диас** йолташ-шамыч сайлалтыч.

Конференций президиумыш **Архипов, Карачаров, Мамаев, Абрамов, Кузнецов, Кавалеров, Кашников, Рябчиков, Бахматов, Платов, Строкина, Тукманов, Гребнев, Маракулин, Антонов, Галкин, Суворов, Шабарин да Павлова** йолташ-шамыч сайлалтыч.

Конференций мандатный комиссий ден секретариатым сайлымек, кужу жап совым кырен тÿвямбал пролетариатын кугу вождьшо, йöратыме **Сталин** йолташлан салам письмам колташ приниматла.

Вара Марийский партийный организацийын пашаже нерген докладым ВКП(б) Маробком первой секретарь обязанностьым шуктышо **В. М. Архипов** йолташ ыштыш.

Делегат-шамыч Марийский организацийын ыштыме пашаже нерген кугу внимание дене отчетный докладым колыштыч.

Тидын дене конференцийын первой заседание петыралте.

* *

8 июльышто эр заседаньыште отчетный доклад почеш прениймыште 20 еҥ выступатленыт.

Кас заседаньыште прениймыште 10 еҥ выступатленыт.

Тидын дене конференцийын кас заседаньыже петырныш.

Полина Осипенко, Вера Ломако, Марина Раскова Москошко толыныт

Ярославский вокзалыште торжественне вашлиймаш

6 июльышто Москошко кум героический ÿдрамаш, кум доблестне летчица — Полина Осипенко, Вера Ломако да Марина Раскова толыныт. Нуно 2 июльышто Севастополь — Архангельск маршрут дене пеш чапле беспосадочно перелетым ыштеныт. **Советский калыкын лÿддымö кум ÿдыржö социализм элын ÿдрамашыже молан способно улмыжым пÿтынь тÿня ончылан адак ик гана ончыктен. Перелет ыштымаште логалше чыла йöсылыкым сеҥен, советский летчица-шамыч большевистский мужестве, выдержке ден чапле мастерство образецыштым ончыктеныт.**

Отважне летчица-шамычым Моско торжественне вашлийын.

Вокзалыш вашлияш толшо коклаште — РККА военно-воздушно вий начальник кокымшо ранг командарм Локтионов йолташ, РККА ВВС военне совет член дивизионный комиссар Овчинкин йолташ, палыме орденоносный летчица СССР Верховный Совет депутат Гризодубова йолташ, „МП—1" гидросамолет конструктор Периев, палыме летчик ден парашютист-шамыч улыт.

Вокзал лишан отважне летчица-шамычым столицын ик мыняр тÿжем шемерже вашлийын саламлен.

ТАТАРИЙ ÿДРАМАШ МОЛОДЕЖЬ С'ЕЗД

Казаньыште Татарий ÿдрамаш молодежын кокымшо республиканский с'ездше лийын. Республикыште 1040 трактористка, 145 комбайнерка да нунын помощницышт уло, 78 ÿдрамаш тракторный бригадым ыштыме.

Комсомол радам ÿдрамаш молодежь дене чарныде ешаралтеш. Тений первой кварталыште гына комсомолыш 3 тÿжем ÿдырым приниматлыме. С'езд делегатке-шамыч коклаште СССР Верховный Советын кум депутатше, РСФСР Верховный советын кум депутатше да республик Верховный Советын 10 депутатше ыле.

С'езд Сталин йолташлан саламым колтен.

114

ВЛКСМ Центральный Комитетыште

ШАГАЛ КОМСОМОЛЕЦ СОСТАВАН РАЙОННЫЙ ОРГАНИЗАЦИЙ-ШАМЫЧЫН ПАШАШТ НЕРГЕН

ВЛКСМ Центральный Комитет Сталинградский область Пролейский да Логовский комсомол райком-шамыч, Куйбышевский область Петровский райкомын, Удмурт АССР Завьяльовский да Больше-Учинский райком-шамычын пашашт нерген пален налын. Пален налме: нине райком-шамыч ВЛКСМ Х-шо Всесоюзный с'ездын комсомольский организаций-шамычым онгчыл совет молодежын массовый организацийышкыже савырме нерген пунчалжым лушкыдын шуктен шогат.

ВЛКСМ ЦК V пленумын молодежым комсомолыш пуртымо пашаште йоҥылыш кораҥдыме нерген пунчалже деч варат нине организаций-шамыч шагал комсомолецанак улыт.

Пролейский районышто улыжат 430 комсомолец веле уло, Логовскийыште—420, Петровскийыште—450 комсомолец улыт. Завьяльовскийыште—311 комсомолец, Больше-Учинский районышто—301 еҥ.

Нине районласе ятыр первичный комсомольский организаций-шамыч кушмашышт уке веле огыл, шке составыштым иземдат гына. Теве, мутлан: Завьяльовский район „Азино" колхозысо первичный комсомол организацийыште—1936 ий тӱҥалтышыште 21 комсомолец ыле, а 1938 ийыште улыжат 14 веле кодын. „Путь Ильича" колхозысо комсомольский организацийыште 1937 ий тӱҥалтышыште 20 комсомолец ыле, кызыте 3 комсомолец уло. „Буденовец" колхозышто комсомольский организацийыште 8 комсомолец ыле, 3 гына кодын. Очныктымо районысо моло первичный комсомольский организацийлаштат положений тыгаяк. Сталинградский область Логовский районышто 25 первичный комсомольский организаций гыч—9 организаций-шамыч 1938 ий мучко комсомолыш ик еҥымат принимателен огытыл.

Петровский районышто (Куйбышевский область) 1938 ийыште 35 комсомольский организаций гыч пелыже утла йӧршеш кушкын огыл. „Красный Кутулук" колхозышто молодежь 60 еҥ уло, а 6 еҥан комсомольский организаций 1936 ий гыч кызытсе жап мартен комсомолыш ик еҥымат приниматлен огыл.

Комсомолын первичный организацийже-шамыч шагал комсомолецан улмын причинышт тыште: нуно молодежь коклаште массово-политический да культурно пашам ыштен огыт шого, молодежлан погынымашым, беседым, лекцийым, тыгакак тӱрлӧ к р у ж о к, спортивный площадке-шамыч огыт организоватле, неграмотностым пытарме да общеобразовательный тунемме вопрос-шамыч дене огыт заниматле; молодежым книга да газет-шамыч дене обеспечитлаш огыт тырше. Комсомолын нине организаций-шамыште организационно пеҥгыдемдыме огытыл, ВЛКСМ райком-шамыч деч кӱлеш полышым огыт нал, санденак молодежь коклаште пашам кузе ышташ огыт шинче.

ВЛКСМ райком - шамыч шагал комсомолецан организаций-шамыч улмым шинчат гынат, нуным пеҥгыдемдыме шотышто мерым огыт приниматле. Ятыр ВЛКСМ районный комитет-шамыч молодежь деч кӱрылт шогымыштлан кӧра, молодежым волноватлыше, бытовой, молодежын канышыже, тунемме, техникым, ахрономийым тунемме да молат вопрос-шамыч деч кораҥын каят. Нине ВЛКСМ райком-шамыч пашам замкнуто ыштат, шке пашашкышт райком Пленум член-шамычым, комсомольский активым шупшын огыт шого, первичный организацийлаште пеш шуэн лиедат, тунамжат ик-кок кечылан тӱрлӧ сведенийым погаш гына.

Нине районный комитет-шамычын секретарьышт тӱҥ паша дене, первичный комсомольский организацийлан инструктажым ыштымаш да полшымаш дене огыт заниматле; жапын кугу ужашыжым тӱрлӧ заседаньылаште да совещаньылаште райцентрлаште эртарат, санденак первичный организаций-шамычлан вниманийым шагал ойрат. Теве, мутлан: Куйбышевский о б л а с т ь ВЛКСМ Петровский райкомын секретарьже Фадеев йолташ „Красный Кутулук" колхозын первичный организацийжлан, тудо кодшо ий тиде первичный комсомольский организацийын секретарьже ыле гынат, нимогай полышымат пуэн огыл. А тиде организацийыште кок ий мучко 6 комсомолец гына шога.

Завьяльовский районышто (У д м у р т с к и й АССР) „Азино" колхозышто первичный организаций 1931 ий годсек шотлалтеш. Ончычын тушто 10 комсомолец шотлалтын., варажым ятыр ий мучко иземын шоген: 1933 ийыште 8 комсомолец ыле, 1937 ийыште 3 к о м с о м о л е ц. 5 тылзе мучко тиде первичный организацийыште секретарь лийын огыл да 1936 ий годсек политучебо ок эртаралт, комсомолец-шамыч райком секретарь Жуков йолташ дек секретарьым сайлашлан комсомольский собранийым погаш да нунылан политучебым организоватлаш полышым йодаш ик кана веле огыл миеныт. Райком секретарь полшаш лийын, но нимогай мерым принимателен огыл.

ВЛКСМ ЦК обком, крайком, нацреспублик ЛКСМ ЦК-шамычым шагал комсомолецсоставын кажне районный организаций-шамычын пашаштым сайын ончен налаш, нине организаций-шамычым комсомолын массовый организацийышкыже савыраш кӱлеш мерым приниматлаш, ыштыме пашан результатше нерген 3 тылзе гыч ВЛКСМ ЦК-аш увертараш обязатлен.

ВЛКСМ райком-шамычлан шагал комсомолецан первичный организаций-шамычым сайын ончен налаш да молодежь коклаште политический да культурный пашам виянгдымаште практический п о л ш ы м пуэн, кажне тыгай п е р в и ч н ы й организацийым пеҥгыдемдашлан к ӱ л е ш мерым приниматлаш предложитлыме.

РАЙКОМОЛ ОК ПОЛШО

Колокудо ял совет мучко (Роҥго район) март тылзыште 2 территориальный комсомольский организаций ш о т л а л т е ш ыле. ВЛКСМ ЦК V пленумын да ВЛКСМ Обком III пленумын решенийыштым молодежь коклаште сайын умылтарме дене угычын 3 комсомольский организаций попылто. Но нине первичный комсомольский организацийлан кугу полыш кӱлеш. Политучебо огеш эртаралт. Ик комсомольский организацийыштат пропагандист у к е. ВЛКСМ Роҥго райком деч шуко гана йодмо гынат пропагандистым к о л т е н огыл. ВЛКСМ райком комсомолец-шамычын политический шинчымашыштым нӧталаш огеш тырше.

Рыбаков Ил.

НЕСОЮЗНЫЙ МОЛОДЕЖЬ ДЕНЕ ПАШАМ ОГЫТ ЫШТЕ

„Заря" ден Калинин лӱм колхозышто (У Тор'ял район) несоюзный молодежь иктаж 30 еҥ уло. Но нунын коклаште нимогай политико - массовый пашамат огыт ыште. Нине чыланат комсомольский иготан, комсомолышто шоген кертше улыт. Тыште тӱҥ причинже тиде: избач Шишкин йолташ да ВЛКСМ У-Тор'ял райком несоюзный молодежь деч ойырлен шогат. Комсомол радам кушмашым кӱлеш задачылан огыт шотло.

Тиде йоҥылышым кӱчык жапыштак тӧрлатыман.

Н. Якимов.

Молодежь-шамычын инициативышт

„Патыр" колхозысо (Шале ял совет, Морко район) молодежь, комсомосец-шамыч „Кумышо Вичияш (первой ийсе выпуск) Государственный Заем" лукмо нерген ССР Совнаркомын пунчалжым пеш кугу куанымаш дене вашлийыч.

Молодежь-шамыч 2 июльышто 2000 теҥгеаш подпискым ыштеныт.

Подписке шарымаште комсомолец, Семенов Яков пашам сай ыштыш.

—Шкенан Совет родинна эше пеҥгыдемдена. Тушманым куклен пытарышаш верч уло виянам пыштена, — маныт молодежь-шамыч.

Волков Сидыр.

У ЗАЕМЫМ КУГУ КУАНЫМАШ ДЕНЕ ВАШЛИЙЫЧ

У - Тор'ял педучилище, III-шо классыште тунемше-шамыч правительствын лукмо „Кумышо Вичияш Заемым (первой ий выпуск)" кугу куанымаш дене ваш лийыч. Заемым 2.365 теҥгеашым налаш подпискым ыштышт. Военрук Мосунов 450 теҥгеаш подпискым ыштыш.

Кудрявцев.

Заемлан подписке ыштымаш Тор'ял район „Олма Н у р" к о л х о з ы ш т о виян кая. Тачe к е ч ы л а н колхозник-шамыч коклаште подпискым 475 теҥгеаш ыштеныт. Ударник-шамыч Бастраков А., Бастраков Спиридон, Куклин К. ден Константин подпискым 50 теҥге гыч ыштеныт.

С. Шишкин.

ТОР'ЯЛ РАЙКОМОЛ ПЕРВИЧНЫЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ-ШАМЫЧЛАН НАЧАРЫН ПОЛША

Тор'ял райкомолын первичный организаций-шамычлан начарын полшымыж нерген газетыш ятыр возымо. Но туге гынат, возымо возымаш денак кодын, а полыш алят уке.

Больше-Нурминский ял совет кӧргыштӧ „Йошкар шӱдыр" да „Йошкар пеледыш" колхоз пелен первичный комсомольский организаций-шамыч улыт. Тыште комсорг-шамыч Гусева ден Садовин эше у комсорг улыт. Комсомол организацийым вуйлатымаш—нунылан у паша. Садлан нунылан райкомол велым практический сай полыш кӱлеш. А т и д е п о л ы ш 1937-1938 ийлан л и й ы н огыл. Райкомол гыч ик представителят миен живой полышым пуэн огытыл, Садлан верчынак организацийыште паша лушкен. Тылзе эртен погынымаш лийын огыл. Посна комсомолец-шамыч Петухов, Волков, Лоскутов (Йошкар пеледыш") 5 тылзе утла лиеш членский взносым тӱлен огытыл. Петухов Ал. пеш чӱчкыдын йӱэш. Йӱын толын эреак ватыжым кыра, шочшыжым обижая, Петухов койышым Волков Микыврат коеш, чылт тудын семынак шогылтеш. Тевыс могай шӱлыш дене „Йошкар шӱдыр" да „Йошкар пеледыш" колхоз пеленсе комсомол организаций шӱла.

„Ушемнур" колхоз пеленсе комсомол организацийым налына. Тиде организаций теле да шошо жапыште пашам сайын ыштыш. Погынымаш да политучебо жапыштыже лийын шогыш. Кызыте паша йӧршеш пужлен. Организаций кушкын: чылаже ынде 18 комсомолец уло. Комсомольский организаций кушмылан кӧра райком деч комитетым почаш йодмо ыле... результат тачат уке.

Комсорг Пушкин вес пашаш каен. Тудын заместительышт Т о р о ш и н ден Иванов мом ышташ огыт шинче, райкомол полышым ок пу, монден.

Погынымаш шукертсек лийын огыл, тылзе шуэш политучебат лиймаш уке. Тиде организаций"лан политучебышто сезонностым пытарме нерген райкомол велым нимогай шижтарымашат лийын огыл.

Комсомолец-шамыч коклаште дисциплине пужлен. Теве комсомолец-учитель Торошин В. П. драмкружокым руководитлаш пумо ыле. Но тудо нимогай пашамат ок ыште. Ик манаш шкеж ӱмбалныже ответственностым о г е ш чувствоватле.

Тыгак физорг Романов Л. нимогай пашам ок ыште. ГТО значеклан нормо пуаш иктат ок ямдылалт. Редколлегий ик номыр газетымат луктын огыл, комсомолец-шамыч культурно-массовый пашам огыт ыште.

Ик манаш, паша начар. Организацийым н и г ӧ а т руководитлыше уке. Организаций сай руководстым да полшымым йодеш.

Тор'ял райкомоллан шке пашажым тӱҥ гычак саемдаш кӱлеш.

Б. Герман.

„Ушем-Нур" колхоз

КУЛЬТУРНО-МАССОВЫЙ ПАШАМ САЕМДЫМАН

Ял озанлык паша эре кугемын толеш. Колхозник-шамыч чапле сталинский урожайым вашлияш ямдылалтыт. Колхоз-шамычын пеледалтше ужар олыкыштыжо чапле шудо шуын шогалын. Колхоз-шамыч тиде чапле урожайым погаш пижыныт.

Шудо солымаш да уржа тӱредаш ямдылалтмаш кампаний верласе культурно просветительный учреждений-шамыч ончылан путырак ответственный задаче-шамычым шында. Культурно-просветительный учреждений: лудмо пӧрт, йошкар пусак, клуб, библиотек-шамыч да нине учреждениймын вуйлатышышт-шамыч колхоз пасусо пашаенг-шамычын кечын кушкын шогышо культурный йодыштым шуктен шогышаш улыт.

Тыге гынат, посна лудмо пӧрт, йошкар пусак-шамыч пашам путырак начарын ыштат. Нуно шке ӱмбалныштышке ответственностьым шижын огыт шого. Верлагыч пурышо ялкор письма-шамыч Морко районышто культурно-массовый пашам лушкыдын шындалтмыжым ончыктат. Кудряшев йолташ тыге воза:

„Шале ял совет пеленсе лудмо пӧрт пытартыш жапыште шке пашажым йӧршеш пужен, кызыт туштo нимогай массовый пашат ок ыштал. Лудмо пӧрт вуйлатыше Иванов В. лудмо пӧртыш кум арнялан ик кана велэ толын кая. Лудмо пӧртыш толшо шуко лиеш гынат, чыланат мӧҥгеш гына каят. Пырдыж газетым ик №-ат лукмо огыл“.

„Морко район Арын лудмо пӧртат „тыгаяк. Лудмо пӧртын нимо пашажат огеш кой. Лудмо пӧртыштӧ нимогай газет-журналым, у книгам муаш ок лий. Лудмо пӧртын патефонжо уло. Но тудым тӱкылмашке гына шинчыктат. Пырдыж газет пеш шуэн лектеш, тудыжымат шотлан гына луктыт.

Лудмо пӧртын пашажым РОНО вуйлатен шогышаш. Но лудмо пӧрт-шамыч РОНО деч нимогай полышым ужде илат. РОНО н культпросвет пашам вуйлатышыже Петров верлашке полыш пуаш йӧршешат ок лек“—манын Николаев воза.

Верховный Советлашке сайлымаш мемнан элын калыкше-шамычын активностьшым нигунамсе дечат чот нӧлтале. Культ-массовый пашам ыштымашке кызыт у рвезе кадр - шамыч толыныт. Нуно чыланат пашам йӧратат, нунылан кӱлеш полышым гына пуэн шогыман.

Кызыт совет правительстве у заемым лукмо нерген пунчалым луктын. Тиде пунчалым кумда массылан умылтарымаште лудмо пӧртын рольжо пеш кугу. Садланак, нунын пашаштым тӱҥ гычак молемдаш пижман. Массовый пашаште Верховный Советлашке сайлымаш годым лийше кумда опытым тичмашнек кучылтман.

Ал. С.

Первой советский Конституций

20 ий ожно, 1918 ий 10 июльышто, Совет - шамычын Всероссийский Визымыше С'ездше тӱняште первой пашазе да кресаньык государствын первой Конституцийжым принимайлен.

Первой советский Конституцийын проектше Ленин, Сталин да Свердлов йолташ-шамычын вуйлатымышт почеш ыштaлтын. С'ездын приниматлыме Конституциешыже 1917 ий октябрьыште помещик да капиталист-шамычын властьыштым сӱмырыштӧ да Совет властьым пеҥгыдемдыше Российский пролетариятын кугу завоеванийже возалтын. 1918 ийсе Конституций Совет властьын мланде нерген да тудым трудовой крестянствылан пумо нерген, производствышто да транспортышто пашазе - шамыч могырым контроль нерген, кугыжан заем - шамычым аннулироватлыме нерген, чыла банкым Советский государствын собственностьышкыжо кусарме нерген, Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийым организоватлыме нерген лукмо тӱҥ декрет-шамычым пеҥгыдемден.

Конституций Советский республикын шемер - шамычлан мутлан, печатьлан, погынымашлан свободым признатлен велэ огыл, но нине права-шамычым илышыш пурташлан чыла кӱлеш условийым: типографийым, кнагам, погынымашлан сай пӧрт-шамычым, союзыш ушнашлан материалне средства-шамычым да молымат пуэн. Перой Конституцийыш возымо вине мер - шамыч дене Совет власть тунамак нимогай буржуазный республикыштат лийын кертдыме подтлинный демократиймым угвердитлен. Конституций:паша республикын кажне гражданинжылан обязанность лийын шога да „пашам ыштыдыме ок коч“ манме лозунгым провозглашатлен. 1918 ийысе «Конституций Советыш сайлаш да сайлалтын керташ правам шемер-шамычлан велэ пуэн да тиде права деч нетрудовой да эксплоататорский элемент-шамычым лишитлен.

Теве первой Советский Конституций тӱҥ шотышто тыгай ыле. Тиде Конституций нерген Владимир Ильич Ленин тыге ойлен: „Тӱняште мемнан гай Конституций лийын огыл. Тушагын пролетарский массын эл кӧргыштӧ да чыла тӱняштат эксплоататор-шамыч ваштареш кучедалме да организоватлыме опыт возалтын. (В. И. Ленин. Сочинений-шамыч. XXIII том. 256 стр).

Советский ӱдрамашын бдительностьшо

Северо-западный границыште 4 июльышто тыгай случай лийын: ик пограничный поездын вагонышто пӧр'енг каен. Тудо начальствующий состав военный форман вургемым чиен улмаш. Вагонышто ик ӱдрамаш деч моло лийын огыл. Тудо ӱдрамаш пӧр'енг шенгелне газетым лудын шинчен. Ӱдрамашын лӱмжӧ, Мария Константиновна Якобсон-курорт охранын начальникше.

Пӧр'енг чӱчкыдын пограничный пасуым ончен-ончен, книшкаш возен.

Тудын тыгай поведенийже Мария Константиновналан подозрительныян тучын. Вара тудо кынел шогалын да пӧр'енгын мо возымыжым шыпак ончен. Пӧр'енг книшка ӱмбалан яндар кагазым шарен да карандаш дене пограничный вер-шамычын планым чертитлен шинча улмаш.

Якобсон йолташ брын шогыде тудо пӧр'енгым кучен да пограничный отрядын комендатурышкыжо колтен. Вара пале лийын, тудо шпион улмаш.

Мария Константиновна Якобсон пограничный шамыч дене эн пеҥгыде кылым кучен ила. Тудо ятыр шпион, диверсаит кашакым кучен. Тыгай сай пашалан тудо шуко гана благодарностьым да окса премийым налын.

Специальный школыш тунемаш налмаш

Москошто, Ленинградыште, Ростов - Доныштo да Украинышге артиллерийский школ-шамычлан кадрым ямдылыше специальный школлашке погат.

Нине школлашке пелэ кыдалаш школым „отлично“ да „сай“ отметке дене тунем пытарыше рвезе-шамыч налалтыт.

Кажне кечын Совет Ушемын чыла луклаже гыч РСФСР Наркомпросыш специальный школлашке тунемаш пураш полышым йодман письма-шамыч шуко пурат. Шуко письмам Чувашский республикысе, Ленинградский областьысе, Уралысе школьник-шамыч колтат. Письмалаште шкенныштын родинаштым шокшын йӧратыме лӱмеш жапыште арален мошташлан военный пашам пеш сайын тунем налаш рвезе-шамычын шонымышт нерген мотkоч сайын каласкалалтеш.

Москва-Волга канал

1937 ий 4 июльышто Сталин ден Молотов йолташмыт Москва-Волга каналым строитлен шуктымо нерген СССР Совнарком ден ВКП(б) ЦК-н пунчалеш подписатленыт.

Каналым рекордный писе срокышто строитлыме, кызыт уже тиде канал Москвич-шамычын бытышкышт да элын экономикышкыже пеҥгыдын пурен.

Судоходство тӱҥалме деч вара 1938 ий 1 июль мартен каналын флотшо 1 миллионат 77 тӱжем пассажирым шупшыктен. Тыгакак 840 тӱжем тонн тӱрлӧ грузым шупшыктен.

Тылзе еда пассажирский суда-шамыч ешаралтыт. Кызыт каналыште 28 пароход, теплоход да катер-шамыч улыт. Июнь тылзыште гына „Шевченко“ да „Радищев“ лӱман у параход-шамыч пашам шогалыныт.

(„Крестьянская газета“ гыч).

Шукерте огыл тӱҥалтыш школысо учитель-шамычын республиканский курс эртаралте. Сӱретыште: математик ден туныктышо курсант-шамыч географий урокышто. Фото—Овечкинын.

Республиканский „Таир" пионерский лагерь. Шола гыч: пионер-шамыч физкультур зарядкыште; лагерьысе пӧрт-шамыч. **Фото—Зайцевын.**

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЭ

ИСПАНИЙЫСЕ КРЕДАЛМАШ

Леванта фронтын чыла участкыштыже пеш чот кредалмаш лиеда. Мятежник-шамычын наступатлыме темпышт эре лушкыдемеш. Фашист - шамычлан наступатлашышт кугу чапле вооруженыышт гына полша. Фашист - шамыч шкештат признатлат. Леванта фронтышто республиканец-шамыч сар тӱҥалме годсек нигунамсе дечат чот ваштареш шогат.

Мятежник-шамычын наступатлымышт пеш шергын логалеш, нуно территорийын изи ужашыжым гына ударым ыштат. Пӱтынь фронт мучко нуно наступатлен огыт керт.

Мятежник-шамыч кугу йомдарымаш дене налме Бечи ял районышто 5 июльышто республиканец-шамыч Вильвиехашке ыштыме ик мыняр атакым чактареныт. Кок фашистский танкым шалатыме.

Фашистский авиаций тынысле олалашке бомбым кышка. 5 июльышто Барселон лишне Бадальон олашке 150 бомбым кудалтыме. 70 зданьым шалатыме. Тиде кечынак Сагунто лишне Лос Вальсе ялыш 100 бомбым кудалтыме.

Республиканский Испанийын калыкше армий семынак героизмжым ончыкта. Теве, мут гыч, Сагунто военне заводысо пашазе-шамыч ола ӱмбак 200 гана юж гыч бомбым кышкыме гынат, пашам коден каен огытыл.

Китайский авиацийын чаплын чоҥештымыже

„Дамейваньбао" газетын увертарымыже почеш, пытартыш 10 кечыште китайский авиаций Янцзы эҥерыш чумырген шичше военный суда-шамыч ӱмбак ятыр чапле чоҥештымашым ыштен.

Бомбардировко годым 12 японский военный корабльым да 40 катерым вӱд йымак колтымо. 23 военный японский корабльым сер'ёзнын пудыртымо. Тиде жапыште китайский авиаций 23 японский самолетым волтен.

Гитлеровец-шамыч прибалтикыште

„Курьер варшавский" газет Германский фашист-шамыч Латвий, Литва да Эстонийыште гитлеровский штурмовой отряд - шамычым организоватлаш тӱҥалын, манын увертара.

Штурмовик-шамыч „балтийский отрядыш" тиде эллаште, утларакшым призывной возрастан немец-шамычым вербоватлаш тӱҥалыт. „Новый крестовосец шамычын" организационный погынымашышт Ригаш Германский посольствын пӧртешыже лийын, манын газет увертара.

Американский высший школын выпускникше-шамыч пашадыме лийыт

3 июльышто Нью - Йорк гыч (Америка) тыге увертареныт: июнь тылзыште ятыр тӱжем рвезе ден ӱдыр-шамыч Американский университет ден колледжи-шамычым тунемын пытарен лектыныт. Тений выпускник-шамыч ӱмасе деч 3.000 утла лиеш. Туге гынат, 1937 ий дене таҥастарымаште тений пеш шагалже пашаш пурен кертыт.

Ассошиэйтод Пресс агентство тыге воза: тений колледжим тунемын пытарыше-шамычлан пашам ышташ вер пумаш 25—75 процентлан мӧҥгештын. Гарвардский университетын 700 выпускник-шамыч кокла гыч пеш шагалжылан паша пуалтеш, манын университет увертарен. Капеллский университет (Итака ола, Нью-Йорк штат) 900 выпускник кокла гыч пытартыш ныл ийысе дене таҥастарымаште пеш шагалже пашам муын кертыт.

Чикаго оласе университетын выпускникше - шамычлан пашам пумаш кодшо ий дене таҥастарымаште 40—60 процентлан сокращенно-тлалтын. Шагалрак палыме университет пытарыше-шамычлан пашаш пураш эшеат нелырак.

Нью-Йоркский районысо ик школын выпускникше-шамыч демонстрацийым ыштеныт, Демонстрацийыш тыгай лозунг дене лектыныт: „УПА—ме тый декет каена". УПА—специальный правительственный комиссийын тӱҥалтыш буквашт (Уоркс Прогресс Администрейшен). Тиде организаций безработный-шамычлан пашам пумо йодышым онча.

Тӱрлӧ увер

◆ Испаний республиканский армийын 3 боецше да сержантше Леванта фронтысо ик ялыште 250 тӱжем пезет оксан яшыкым муыныт. Находкым тунамак республиканский власть-шамычлан пуэныт. Тиде случай республиканский армийын кӱкшӧ моральный уровеньжым ончыкта.

◆ Японец-шамычын сеҥен налме китайский Шанхай олаште холера шарлен. Эпидемий иностранне кварталлашкат шарлен. Ниве кварталлаште 50 еҥ колен.

Английыште безработице кушкеш

Английыште пашадыме-шамыч эреак кушкын шогат. Рейтер агентстве Английыште пашадыме-шамыч 13 июньлан 1 миллион 802.912 еҥыш шуын, манын увертара. 16 май дене таҥастарымаште 24.107 еҥлан шукырак.

КОК ФУТБОЛЬНЫЙ МАТЧ

5-ше июльышто „Динамо" вӱд станцийеш Ивановский область Кинешма оласе футболист-шамыч ден Йошкар - Ола кокымшо—„Динамо" командын встречышт лие.

Модыш первой тайме гычшак оживленно тӱҥалеш. Оленьев поле тӱр гыч „Кинешма" капка ончык Винокуров Борислан пассоватла да тудыжо 1 минутыштак „Кинешма" капкаш ик мячым пурта. Уна-шамыч 7-ше минутышто „Динамо" капкаш ик мячым кырат. Первой тайм 4:1 счет дене Йошкар-Олан сеҥымыже дене пыта.

Кокымшо таймыште унашамыч кӱсынным пӧрылташ тӧчен талын молаш тӱҥалыт. „Динамон" защитникше Ежов строй гыч лектеш, санденак кок мячым „Динамо" капкаш пуртат. Модышышто кокымшо „Динамо" 5:3 счет дене сеҥа.

Эрлашыжым „Кинешма" футбольно команде кум игрокшым вашталтен, первой „Динамо" дене вашлие. Модыш лач 7 час жапыште тӱҥалеш. Динамовец - шамыч первояк уна капкаш атаковатлат. Мячым мастарын пассоватлен, тайм $1/2$ минутат ок эртe динамовец Нежиков лентe дене Кинешма капкаш пуа, Рябин пеш сай приемым ышта. Тудо кӱмыч чоҥештыше мячым вуй дене „Кинешма" капкаш пурта. Первой тайм 4:1 счет дене „Динамо" сеҥыме дене пыта. 2-шо таймыште уна - шамыч ик мячымат „Динамо" капкаш огыт пурто. Модышышто Йошкар-Ола „Динамо" команде 8:1 счет дене сеҥа.

Каласаш кӱлеш: динамовец-шамыч грубо модыт. Тидым пытараш кӱлеш.

Т. Минлигузин.

ТОР'ЯЛ—РОҤГО (10:1)

3 июльышто У-Тор'ял селаш Роҥго сборный да У-Тор'ял сборный команде дене футбол да волейбол дене модмаш эртаралте.

Волейбол дене Роҥго команде У-Тор'ял командым 2:0 счет дене сеҥыш. Футбол дене У-Тор'ял сборный Роҥго сборныйым 10:1 счет дене сеҥыш.

У-Тор'ял командыште футбол дене Речкин да гольман Бурков пеш сайын модыч.

Б. Герман

Физкультурный пашам огыт акле

„5 летка в 4 года" колхоз пеленсе комсомольский организаций (Роҥго район) колхоз правлений дечын физкультурный инвентарым налашлан оксам йодын ыле. Колхоз правлений физкультурный инвентарь налаш оксам ойырмо лӱмым ыштын, но инвентарым ик ий эртыш алят налме огыл. Комсорг Моторова йолташ физкультурный паша дене нигунарат огеш интересоватле.

Райкомысо физкультурный уполномоченный комсомольский организацийыш лектын полыш пумашыже уке. **Иван Петрович.**

„Москва" колхозышто уборкылан огыт ямдылалт

Морко район „Москва" колхозышто 3 тӱредме, 4 пуалтыме, 1 шийме машин да 1 дисковой тырма уло. Колхоз председатель Еремеев Сергей ден „бригадир Данилов Иван машина-шамычым ремонтироватлышаш нерген нимат огыт шоналте.

Машина - шамыч куштo лийын, туштo шуйнал кият. Машина-шамычым уборкылан тӱрыс ямдылен шукытыман. **Смирнов.**

Отв. редактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90. | Упол. Главлита Мар. АССР А—652. Тираж 3000 экз. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.